

Cou-lis

- 1 Een semivloeibare puree van vruchten of groente.*
- 2 De gebiedende wijs van het werkwoord 'eten' in Arabisch dialect: كولي*
- 3 Stam van het woord 'coulisse': een beweegbaar zijpaneel van het toneeldecor.*

MONSEF

VOORDAT HIJ ARABISCH SPRAK

DEEL 1

*‘Kijk, Monsef; jij werkt,
jij werkt; ik zet jou op
mijn hoofd.’*

‘Vertel het hem.’

*‘Als je hard werkt, Monsef,
dan zal hij goed voor je
zorgen.’*

‘Oké.’

*‘Maar als je niet hard werkt,
zet ik je buiten. Ik neem jou
aan omwille van de hadji,
jouw grootvader, maar als je
erop schijt, dan neuk ik jouw
moeder. Kennis of niet.’*

‘Vertel het hem.’

‘Hij neemt je nu aan om
in de gratie te blijven van
jouw grootvader, maar als
je niet goed werkt, dan zul
je ontslagen worden.’

‘Oké.’

*‘Ik wil iets nieuws doen, hier
in dit land, begrijp je me?
Een innovatie! Het land heeft
verandering nodig. Het is mijn
plicht om iets te doen. Het is
allemaal onze plicht om iets
te doen! Ik moet hoop geven,
zeker aan jouw generatie.’*

‘Vertel het hem.’

‘Heb je hem begrepen?’

‘Ja. Mijn Frans is beter dan mijn Arabisch.’

*‘Kijk, ik geef jou simpel werk,
maar belangrijk werk. Zet dit
goed in jouw hoofd. Je bent nog
jong. Mensen praten. Dit is een
mentaliteit van mijn balzak.
Dit is geen Nederland.’*

‘Vertel het hem.’

‘Jouw werk zal misschien simpel zijn, maar het is belangrijk werk. Dit moet je niet vergeten. Veel mensen zullen niet begrijpen wat meneer Bensaleh hier wil gaan doen; ze moeten er nog aan wennen. Dingen zijn anders hier dan in Europa. Vergeet niet dat je bijdraagt aan iets belangrijks.’

‘Oké.’

‘Ze hebben mij verteld dat je moeilijk werd daar. Ze hebben mij gesmeekt om je hierheen te halen, om je te corrigeren voordat het te laat is. Ik doe jou en jouw familie een gunst. Denk je dat het makkelijk is om te werken met een zmgri hier? Ik zeg het je en ik herhaal het: doe één verkeerde zet en ik maak je dood.’

‘Vertel het hem.’

‘Je moet Arabisch leren. Het liefst zo snel mogelijk.’

‘Oké.’

Zm-egri (de; o; meervoud: zmegriya)

Emigrant. Afgeleid van het Franse woord 'émigré'. Refereert aan bewoners van Noord-Afrika die naar het buitenland zijn geëmigreerd, met name naar Frankrijk. In veel gevallen mag worden gesteld dat de zmegri een ontwortelde, ongemakkelijke verhouding heeft met zowel zijn huidige land als met het land van origine; een identiteitscrisis, kortstondig of blijvend, een fundamenteel gevoel van verwarring dat ontstaat door aan de ene kant een mislukte of onvolledige integratie in het land waar hij verblijft en aan de andere kant het afkalven van het gevoel van nationale identiteit, ingegeven door het land van herkomst (cultureel, religieus, sociaal). Wat je dan overhoudt is een onzeker individu, met een minderwaardigheidscomplex in het ene land en een superioriteitsgevoel in het andere. Iedereen haat hem.

‘Ik heb een vraag.’

‘Ja?’

‘Wat gaat meneer Bensaleh hier precies doen?’

‘Dus je bent van school afgegaan, hebt een enkeltje voor je laten boeken naar Algerije, verblijft nu voor onbepaalde tijd bij je oom, en al die tijd wist je niet wat je hier ging doen?’

‘Nee. Ik heb geen idee.’

EERSTE BEDRIJF

Decor

Gesloten voordeek.

VERTELLER

Wanneer het doek gesloten is, kun je enkel nog gissen naar wat daarachter staat. Je kijkt er naar en beeldt je misschien het een en ander in. Daar begint het. In het donker. Het is in zekere zin, onbedoeld, een moment van niets, een soort vacuüm, en vertel mij, jij daar, hoeveel van dit soort momenten zijn er nou echt?

Het kan best lang duren voordat het doek open gaat. Misschien gebeurt het nooit. Het is een angstaanjagende gedachte, of op zijn minst zonde van de tijd. Je tuurt in het donker naar het donker en je vraagt je af: wanneer begint het nou? Je kijkt om je heen en ziet in het duister dat je niet de enige bent die ongeduldig wordt. Iedereen is ongeduldig.

Eén ding is zeker: jouw geduld hangt af van hoeveel je te verliezen hebt. Hoe meer je hebt betaald, des te meer je te verliezen hebt en hoe meer je te verliezen hebt, hoe meer geduld je kunt opbrengen. Zo simpel is het. Tijd verbrassen doet iedereen, dan kleef je maar wat langer aan je stoel. Maar geld verspillen? Nou... dat doet eigenlijk ook iedereen. Niemand heeft ooit iets te verliezen, zou je kunnen denken, maar helaas.

Laten we eerlijk zijn, *alhamdulillah*, je zit lekker. Niemand neemt het je kwalijk. Laten we nog eerlijker zijn: de combinatie van mild comfort en zelfmedelijden is een fijne manier van wachten. Ik zal je vertellen, dit is niet alleen het verhaal van de misantroop, de nomade en de jongen. Een echt verhaal begint niet wanneer we willen dat het begint. Het begint wanneer we genoeg hebben van het duister.

Afijn, voor nu, omdat we hier zijn om vermaakt te worden, krijg je hierbij, heel eventjes, een glimp vanachter de gesloten gordijnen.

Alleen voor deze ene keer.

I

De misantroop

1

Amin Bensaleh staarde naar de voorraadkast. Zijn blik viel niet op de glazen pot gemalen zwarte peper op de middelste plank, maar op de opengeslagen krant daaronder. Wie zich afvraagt wat een recente krantenpagina in de voorraadkast deed, onder de zwarte peper en een zak gejodeerd zout, mag zich ook buigen over de aanwezigheid van linoleum in iedere Algerijnse keukenkast. Het was er gewoon.

Het artikel bungelde net over de rand van de plank. Amin trok het verder naar zich toe. Inspiratie had zich eerder op deze manier aan hem geopenbaard. Een deel van zijn bewustzijn raakte vervlochten met een toevalligheid, iets onbenulligs, en poef, hij had een idee. Het gebeurde niet vaak. Het was in de afgelopen elf maanden, nadat hij ontslagen werd bij de schouwburg, niet één keer gebeurd. Het idee dat zich een weg had gebaand tot aan zijn bewustzijn, was vergezocht en troebel, maar net helder genoeg om hem op te zwepen. Het was in ieder geval voldoende om hem de woonkamer, waar zijn moeder, Lella Bensaleh, op de bank zat, binnen te laten stormen en aan te kondigen: 'Ik ga een bruiloft cateren!'

'Wat weet jij van cateren?'

'Niets. De directeur van mijn lycée was een analfabeet.'

Lella Bensalehs onverschillige houding was niet ongewoon, hoewel Amin niets in de keuken te zoeken had. Hij was vier-

endertig jaar oud en werkloos. Hij kon niet koken. Dat hij een nieuwe ingeving in haar keuken vond, was voor haar niet anders dan toen hij als klein jongetje Bruce Lee wilde worden, of een tweevoetige schildpad met nunchucks en kniebeschermers. Behalve dat het nu zelfs een beetje droevig was. Lella Bensalehs praktische wereld was voor vrouwen bedoeld die met hun handen werkten, niet voor mannen die dagdroomden en in de weg zaten. Amin was 'een man van de kunsten', zoals zijn vriend Davi El Saidi hem noemde. Hij was ooit, niet zo lang geleden nog, theaterregisseur. De kleine, walmende keuken was in vele opzichten heel ver weg van de bühne. Maar Lella Bensaleh kon niet weten dat de verzoening van Amin met haar ongrijpbare microkosmos, de eclips die tot deze schijnbaar lukrake bezieling zou leiden, al heel lang geleden in gang was gezet.